

VOORWOORD VAN DE BEZORGER

Geen boek behoeft zo sterk als het onderhavige een voorwoord, want wellicht wekt het de indruk van een allegaartje als niet uitgelegd wordt op welke wonderlijke wijze het één geheel vormt.

De bezorger verzoekt de goedgunstige lezer dan ook werkelijk te lezen, te weten dit voorwoord.

Genoemde bezorger heeft een onafscheidelijke vriend, die hij even goed kent als zichzelf. Die vriend zei op een dag ongeveer het volgende tegen hem: ‘Omdat jij, mijn beste, al menig boek hebt laten drukken en ook verstand van uitgevers hebt, zal het je geen moeite kosten zo’n wakkere heer te vinden die op jouw aanbeveling iets drukt dat een jonge, met het schitterendste talent, met de voortreffelijkste gaven begiftigde auteur eerder op papier heeft gebracht. Ontferm je over de man, hij verdient het.’

De bezorger beloofde zijn best te doen voor zijn collegaschrijver. Wel kwam het hem enigszins wonderlijk voor toen zijn vriend hem bekende dat het manuscript afkomstig was van een kater, luisterend naar de naam Murr, en dat het diens leven en opvattingen behelsde. Hij had echter zijn woord gegeven, en omdat hij vond dat het begin van de geschiedenis in vrij goede stijl was geschreven, rende hij meteen met het manuscript in zijn jaszak naar de heer Dümmler op Unter den Linden en stelde hem voor het katerboek uit te geven.

Meneer Dümmler zei dat hij onder zijn auteurs tot dusver weliswaar geen kater had en ook niet wist of een van zijn waarde collega's zich tot dusver met zo'n snuiter had ingelaten, maar dat hij toch een poging wilde wagen.

Het drukken begon en de bezorger kreeg de eerste proefvellen onder ogen. Maar de schrik sloeg hem om het hart toen hij merkte dat Murrs geschiedenis soms afbrak en dat er dan onbekende invoegsels waren, behorend bij een ander boek dat de levensbeschrijving van kapelmeester Johannes Kreisler bevatte.

Bij zorgvuldig onderzoek en navragen kwam de bezorger ten slotte het volgende te weten. Toen kater Murr zijn leven en opvattingen op schrift stelde, verscheurde hij zonder omhaal een gedrukt boek dat hij bij zijn baas aantrof, en gebruikte de bladzijden onnozel deels als onderlegger, deels als vloei-papier. Die bladzijden bleven in het manuscript zitten en... werden, alsof ze daarin thuishoorden, per abuis eveneens afgedrukt!

Dee- en weemoedig moet de bezorger toegeven dat het ratjetoe van vreemdsoortig materiaal uitsluitend het gevolg is van zijn lichtzinnigheid, want hij had het manuscript van de kater nauwkeurig moeten doornemen alvorens het aan de drukker te geven. Niettemin bestaat er voor hem nog enige troost.

Om te beginnen zal de goedgunstige lezer gemakkelijk wijs kunnen worden uit het geheel indien hij zo welwillend is acht te slaan op de tussen haakjes geplaatste afkortingen *Mis* (misdrukvellen) en *Mur* (Murr vervolgt). Verder is het verscheurde boek hoogstwaarschijnlijk helemaal niet in de boekhandel gekomen, want niemand weet er ook maar iets van. Ten minste de vrienden van de kapelmeester zal het dan ook aange-naam zijn dat zij dankzij het literaire vandalisme van de kater de hand kunnen leggen op enkele berichten over de heel zon-

derlinge levensomstandigheden van die in zijn soort niet onopmerkelijke man.

De bezorger hoopt op welwillende vergeving van de lezer.

Het is, tot slot, waar dat auteurs hun stoutmoedigste gedachten, de meest uitzonderlijke wendingen, vaak te danken hebben aan hun welwillende zettters, die de hoge vlucht van ideeën een handje helpen met zogeheten drukfouten. Zo sprak de bezorger in het tweede deel van zijn *Nachtstücke* op pagina 326 bijvoorbeeld over omvangrijke *bosschages* in een park. Dat vond de zetter niet geniaal genoeg, hij verving het woordje *bosschages* daarom door het woordje *massages*. Zo laat de zetter in de vertelling *Das Fräulein von Scuderi*^{*}, leep als hij is, de genoemde mademoiselle niet in een zwarte *japon* optreden, maar met een zwart *wapen* van zware zijden stof, enzovoort.

Doch ieder het zijne! Kater Murr noch de onbekende biograaf van kapelmeester Kreisler zal zich met vreemde veren tooien, en de bezorger verzoekt de goedgunstige lezer dan ook dringend om, voordat hij het werkje leest, de volgende veranderingen aan te brengen, opdat hij over beide auteurs niet beter of slechter denkt dan ze verdienen.

Overigens worden hier alleen de belangrijkste errata opgetekend, minder belangrijke daarentegen aan de discretie van de goedgunstige lezer overgelaten.

<i>pagina</i>	<i>regel</i>	<i>lees</i>	<i>i.p.v.</i>
28	4	cohort	schort
28	20	luchtpage	lustpage
32	3	razend	blatend
32	10	raketten	kroketten
46	4	contanten	potplanten

* *Taschenbuch zum geselligen Vergnügen* bij Gleditsch (1820).

47	22	negen	regen
49	31	lijfkok	lafbek
61	23	enharmoniek	onharmoniek
75	15	verstoord	vermoord
107	29	waarachtig	warempel
110	14	prosector	prospect
114	12	klerenkast	verenkast

Tot slot kan de bezorger de lezer verzekeren dat hij kater Murr in persoon heeft leren kennen en hem daarbij ervaren heeft als een man met plezierige, zachtaardige omgangsvormen. Op de omslag van dit boek is hij frappant getroffen.

Berlijn, november 1819

E.T.A. Hoffmann

WOORD VOORAF VAN DE AUTEUR

Beschroomd, met trillend hart schenk ik de wereld enkele bladen van leven, lijden, hoop en verlangen, die in zoete uren van ledigheid, van dichtelijke geestdrift, aan mijn diepste wezen zijn ontsproten.

Zal, kan ik mij staande houden voor de strenge rechterstoel van de kritiek? U bent het evenwel, o voelende zielen met het reine gemoed van een kind en een aan mij verwant trouw hart, ja, u bent het voor wie ik schreef, en één schone traan in uw ogen zal mij troosten, zal de wond helen die mij door ongevoelige recensenten met hun kille blaam is toegebracht!

Berlijn, mei (18–)

Murr
(Étudiant en belles lettres)

VOORWOORD

Met de zekerheid en kalmte die het ware genie zijn aangeboren, schenk ik de wereld mijn levensbeschrijving, opdat ze van mijn vorming tot grote kater leert, mijn voortreffelijkheid in heel haar omvang beseft, mij bemint, waardeert, eert, bewondert en een beetje aanbidt.

Mocht iemand zo roekeloos zijn enige twijfels te willen uiten over de gedegen waarde van dit uitzonderlijke boek, dan moge hij bedenken dat hij van doen heeft met een kater die geest en verstand bezit en ook scherpe klauwen.

Berlijn, mei (18–)

Murr

(homme de lettres très renommé)

p.s. Dat is al te bar! Ook afgedrukt is het voorwoord van de auteur dat achtergehouden moest worden! Mij blijft niets anders over dan de goedgunstige lezer te verzoeken de als auteur optredende kater de enigszins verwaande toon van dit voorwoord niet te zwaar aan te rekenen en te bedenken dat, indien menig weemoedig woord vooraf van een andere, sentimentele auteur omgezet werd in de ware taal van een innige ontboezeming, het resultaat niet veel anders zou luiden.

De bezorger

EERSTE KAPITTEL

Gevoelens van mijn bestaan. De maanden van mijn jeugd

Wat is het leven toch mooi, prachtig, verheven! ‘O, zoete sleur van het bestaan!’ roept de Nederlandse held in de tragedie uit. Zo roep ik ook uit, maar niet zoals de held op het smartelijke ogenblik dat hij het bestaan vaarwel moet zeggen... nee! – op het moment dat ik juist ten volle doordrongen ben van de heerlijke gedachte dat ik nu in die zoete sleur geheel en al ben beland en beslist niet van zins ben er ooit weer uit te komen... Ik bedoel te zeggen: de geesteskracht, de onbekende macht of hoe men het ons bestierende beginsel ook wil noemen dat mij de genoemde sleur zonder mijn toestemming in zekere zin heeft opgedrongen, kan onmogelijk een slechtere inborst hebben dan de vriendelijke man bij wie ik in dienst ben en die het maaltje vis dat hij me voorgezet heeft nooit voor mijn neus wegkaapt wanneer het me juist zo lekker smaakt.

O natuur, heilige en verheven natuur, hoe doorstroomt al jouw zaligheid, al jouw verrukking mijn bewogen gemoed, hoe omwaait me jouw mysterieus ruisende adem! De nacht is nogal frisjes en ik wilde... maar ieder die dit leest of niet leest, zal mijn hoge geestdrift niet begrijpen, want hij kent het hoge standpunt niet waarnaar ik ben opgestegen! Opgeklauterd zou juister zijn, maar geen dichter spreekt over zijn poten, ook al zou hij er net als ik vier van hebben, maar alleen over zijn vleugels, ook al zijn ze niet aan hem vastgegroeid maar

enkel een toestel van een vaardige mechanicus. Boven mij welft zich het weidse firmament, de volle maan werpt haar fonkelende stralen omlaag en in een vurige zilvergans omringen me daken en torens! Al meer en meer bedaart het ruimoerige gewoel beneden me in de straten, al stiller en stiller wordt de nacht, de wolken drijven voort, een eenzame duif fladdert in bange liefdesklachten kirrend rond de kerktoren! Wat zou er gebeuren als de lieve kleine eens naar me toe wilde komen? Ik voel een wonderbaarlijke ontroering, een zekere dweepzieke eetlust sleurt me met onweerstaanbaar geweld mee! Och, kwam ze maar, de zoete liefballige, ik wil haar aan mijn liefdeskranke hart drukken, haar nimmer loslaten... Ha, daar fladdert ze de duiventil in, de valserik, en laat mij zonder hoop zitten op het dak! Wat komt in deze karige, verstokte, liefdeloze tijden ware sympathie der zielen toch zelden voor...

Is je rechtop voortbewegen op twee benen soms zoiets groots dat de soort die zich mens noemt zich de heerschappij mag aanmatigen over ons allen, die in minder wankel evenwicht rondlopen op vier poten? Maar ik weet het, zij beelden zich heel wat in over iets dat in hun hoofd schijnt te zitten en dat ze verstand noemen. Ik kan me geen goede voorstelling maken van wat ze daaronder verstaan, maar zoveel is zeker: indien – zoals ik uit bepaalde gesprekken van mijn meester en begunstiger mag opmaken – verstand niets anders inhoudt dan het vermogen bewust te handelen en geen domme streken uit te halen, ruil ik met geen mens... Ik geloof trouwens toch dat het bewustzijn alleen maar een aanwensel is. Door het leven sla je je toch wel, tot leven kom je toch wel, je weet zelf niet hoe. Mij is het althans zo gegaan, en naar ik hoor weet ook geen mens op aarde het hoe en waar van zijn geboorte uit eigen ondervinding, maar enkel bij overlevering, die daarbij vaak hoogst ongewis is. Steden ruziën over de geboorteplaats van een beroemd man en dus zal het, aangezien ik niets met

zekerheid daarvan weet, altijd ongewis blijven of ik in een kelder, op een zolder of in een houten stal het levenslicht aanschouwde of veeleer niet aanschouwde, maar enkel door mijn dierbare mama voor het eerst werd aanschouwd. Want zoals het onze soort eigen is, waren mijn ogen omfloerst. Vaag herinner ik me bepaalde brommende, proestende geluiden die om me heen opklonken en die ik bijna tegen mijn wil voortbreng als ik overweldigd word door razernij. Duidelijker en bijna met vol bewustzijn zie ik mezelf opgesloten in een heel nauwe bak met zachte wanden, amper in staat om adem te halen en in mijn nood en angst een klaaglijk geyammer aanheffend. Ik voelde dat iets in de bak tastte en me zeer onzacht bij mijn lijf pakte, en dat gaf me de gelegenheid om de eerste wonderbaarlijke kracht te voelen en uit te oefenen waarmee de natuur me heeft begiftigd. Uit mijn zachte, met dons beklede voorpoten sloeg ik spitse, soepele nagels uit en boorde ze in het ding dat me had beetgepakt en dat, zoals ik later leerde, niets anders geweest kan zijn dan een mensenhand. En die hand trok me uit de bak en smeed me neer en meteen erna voelde ik twee harde klappen op beide zijden van mijn snoet, die thans schuilgaat achter een ik mag wel zeggen kloeke snorrenbaard. Gekwetst door dat spiervertoon van mijn poten diende de hand, zoals ik thans kan beoordelen, me enkele oorvijgen toe, ik deed de eerste ervaring op met zedelijke oorzaak en gevolg, en juist een zedelijk instinct bewoog me mijn nagels even snel weer in te trekken als ik ze had uitgestoken. Nadien is dat intrekken van mijn nagels terecht als een daad van opperste bonhomie en beminlijkheid erkend en met de benaming ‘fluwelen pootje’ aangeduid.

De hand smeed me, zoals gezegd, weer op de grond. Kort daarna echter pakte de hand me opnieuw bij mijn kop beet en drukte die omlaag, zodat ik met mijn bekje in een vloeistof belandde die ik – ik weet zelf niet hoe ik op het idee kwam, het